

MONK CHAT: รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับชาวต่างชาติ ของพระสงฆ์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

MONK CHAT: Model of Buddhist Propagation for Foreigners in Muang District, Chiang Mai Province

วีรยุทธ พงษ์ศิริ

Weerayut pongsiri

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษากำเนิดและพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับชาวต่างชาติของพระสงฆ์ในโครงการ MONK CHAT เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และ 3) เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับชาวต่างชาติของพระสงฆ์ในโครงการ MONK CHAT เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

โครงการ MONK CHAT มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวของพระพุทธศาสนา จึงมีรูปแบบหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอยู่ 3 รูปแบบคือ การสนทนา ถามตอบ การบรรยาย และการอบรมวิปัสสนากรรมฐาน ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 โครงการ MONK CHAT มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ได้เกิดขึ้นเพื่อเปิดเวทีให้พระนักศึกษากลุ่มหนึ่งที่ต้องการจะฝึกภาษาอังกฤษและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรมไทย และเรื่องทั่วไป จึงทำให้มีรูปแบบหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม เป็นรูปแบบการสนทนาถามตอบเรื่องรอบตัวไปสู่คำสอนเชิงลึกเพื่อเลือกเฟ้นธรรมสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างมีพัฒนาการที่น่าสนใจ

ผลการดำเนินงานของโครงการ MONK CHAT ของมหาวิทยาลัยทั้งสองแห่งมีความสำเร็จมาก ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกแก่ชาวต่างชาติ ที่เข้าร่วมในโครงการในระดับดีมาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ 96 % ระดับ

ดีมาก และ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา 92% ระดับดีมาก และมีชาวต่างชาติเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 5,019 คน แยกเป็น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ 3,367 คน และ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา 1,652 คน จากข้อมูลในปี 2559 ทางโครงการได้พัฒนารูปแบบการทำงานจากการสื่อสารทางพุทธศาสนาไปสู่การสร้างเครือข่ายการทำงานเพื่อส่งเสริมชาวต่างชาติให้มีศรัทธาในพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา; ชาวต่างชาติ; ของพระสงฆ์

Abstract

This research has three purposes: 1) to study the patterns and methods of propagation of Buddhism; 2) to study the origins and development of Buddhist propagation for foreigners in the part of monks in the MONK CHAT project. And 3) to analyze the patterns of Buddhism propagation and the foreigners of the monks in the MONK CHAT project in Chiang Mai province

MONK CHAT project, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus, was established in 1999 to learn the contents of Buddhism. There are three main themes in the propagation of Buddhism: conversation, Q-A discussion and practicing in mindfulness development, in 2003, the MONK CHAT Project, Mahamakut Buddhist University, was established for being the stage of student Buddhist monks to practice English and exchange their knowledge about Buddhism and Thai culture and general topics with foreigners. This model of chatting is being started from the surrounding knowledge to the deep knowledge regarding integration of Buddhism to daily life practice.

The performance of the two MONK CHAT projects has been very successful to radical propagate Buddhism to foreigners. Participants in the program were very good (96% were very good and 92% were very good of Mahachulalongkornrajavidyalaya university and the Mahamakuttraj university

with 5,019 and 1,652 foreigners participating in the program respectively; the data in 2016). The project has developed a working model from Buddhist communication to create a working network to encourage foreigners to have more confidence in Buddhism.

Keywords: Monk Chat; Foreigners; Buddhist Monk

บทนำ

พระพุทธศาสนาอุบัติขึ้นในชมพูทวีปกว่า 2,600 ปีมาแล้ว โดยพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ธรรม หลังจากพระองค์ทรงพยายามบากบั่นในการแสวงหาโมกขธรรมเป็นเวลา 6 ปีเมื่อตรัสรู้แล้ว ทรงมีพระมหากรุณาที่จะแสดงธรรมโปรดสรรพสัตว์ให้พ้นจากทุกข์ พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญประโยชน์ 3 ประการ คือ อุตตตถะ ประโยชน์ตน ปรีตถะ ประโยชน์เพื่อผู้อื่น และอุภยัตถะ ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย พระองค์ทรงบำเพ็ญประโยชน์ส่วนพระองค์ คือ การตรัสรู้ พระสัมมาสัมโพธิญาณ และทรงบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น (พระราชนิพนธ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2531: 6) หลังจากที่ได้ตรัสรู้แล้ว พระองค์ได้ตรัสรู้คุณค่าของพระธรรมแล้ว ทรงมีพระมหากรุณาที่จะแสดงธรรมโปรดสัตว์ให้พ้นจากทุกข์ จึงปรากฏพระนามในโลกว่าพระพุทธเจ้า ญาณได้ดับโพธิ์ ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ที่พุทธคยา เมื่อพระชนมได้ 35 พรรษา (ชูศักดิ์ ทิพย์เกสรและคณะ, 2440: 10) และทรงพิจารณาถึงหลักธรรมที่ได้ตรัสรู้ว่าเป็นธรรมที่ลึกซึ้งยากแก่สัตว์ผู้มีธุลีในดวงตาน้อยจะรู้แจ้งเห็นจริงได้ พระองค์ทรงเปรียบบุคคลเช่นกับดอกบัวที่มีลักษณะแตกต่างกัน ทรงอุปมาเหมือนในกออุบล ในกอปทุมหรือในกอบุณฑริก ดอกอุบล ดอกปทุม ดอกบุณฑริก บางดอกที่เกิดในน้ำ เจริญในน้ำ ยังไม่พ้นน้ำ จมอยู่ในน้ำ ดอกอุบล ดอกปทุม ดอกบุณฑริก บางดอกที่เกิดในน้ำ เจริญในน้ำ อยู่เสมอน้ำ ดอกอุบล ดอกปทุม ดอกบุณฑริก บางดอกที่เกิดในน้ำ เจริญในน้ำ ขึ้นพ้นน้ำ ไม่แต่น้ำ ฉนใด (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 4 ข้อ 9: 15)

พระพุทธองค์ได้ทรงประกาศพระธรรมที่ตรัสรู้มา จนกระทั่งมีผู้รู้แจ้งเห็นจริงตามพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง ขณะนั้น พระอรหันตสาวกได้อุบัติขึ้นแล้วในโลก 60 องค์ รวมทั้งพระพุทธองค์ด้วยเป็น 61 องค์เพื่อให้พระธรรมคำสอนแผ่ไปในมวลมนุษยชาติและเพื่อความดำรงมั่นแห่งพระสัทธรรม พระองค์จึงทรงวางหลักและวิธีปฏิบัติในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนให้แก่เหล่าพระสาวก ซึ่งเป็นพระอรหันต์รุ่นแรก จำนวน 60 รูป เพื่อถือเป็นแนวทาง

ในการเผยแผ่พระศาสนาร่วมกัน โดยตรัสว่า

“ภิกษุทั้งหลาย เราพ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ทั้งที่เป็นของมนุษย์ แม้พวกเธอก็พ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ทั้งที่เป็นของมนุษย์ ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลกเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ อย่าไปโดยทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะบริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน สัตว์ทั้งหลายที่มีสติในตาน้อยมีอยู่ ย่อมเสื่อมเพราะไม่ได้ฟังธรรม จักมีผู้รู้ธรรม ภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็จักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อแสดงธรรม” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 4 ข้อ 43: 50) พระสงฆ์สาวกทั้งหลาย ได้ยึดถือหลักการนี้ในการประกาศเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีความเจริญรุ่งเรืองมาโดยลำดับจนกระทั่งพระพุทธเจ้าได้เสด็จดับขันธปรินิพพาน หลังจากนั้น พระสาวกได้ทำหน้าที่สืบต่อการเผยแผ่พระศาสนาตามสายของอาจารย์และศิษย์ด้วยวิธีบอกต่อ ๆ กันด้วยปากต่อปากที่เรียกว่ามุขปาฐะ จนถึงการทำสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งที่ 3 โดยมีพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระเป็นประธานในรัชสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ประมาณ พ.ศ. 235 มีการคัดเลือกพระสงฆ์แบ่งออกเป็นสาย ๆ ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนายังประเทศต่างๆ มีหลักฐานปรากฏว่าพระโสณเถระและพระอุตตรเถระได้มาประดิษฐานพระพุทธศาสนาที่สุวรรณภูมิประเทศ และได้แพร่หลายออกไปตามลำดับ การที่ประเทศไทยได้รับพระพุทธศาสนามาจนถึงทุกวันนี้ ก็เพราะเหล่าพุทธสาวกทั้งหลายช่วยกันเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นเอง (จันทน์ ทองประเสริฐ, 2514: 286)

ในยุคปัจจุบันนี้ ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้มีการเผยแผ่พุทธธรรมในสื่อออนไลน์เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ประชาคมโลกตื่นตัว มีความสนใจใฝ่รู้ในพระพุทธศาสนาและต้องการปฏิบัติธรรมกันมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการรวมกลุ่มตั้งชมรมหรือสมาคมวิปัสสนากรรมฐานในแต่ละประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้นในทุกๆปี มีการบรรยายธรรมและปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่องในองค์กรชั้นนำของโลกเช่น บริษัทกูเกิลจำกัด (Google Inc.) เป็นต้น และมีข้อสังเกตจาก American Religious Identity Survey (ARIS) ที่ระบุว่า ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 ถึงปี ค.ศ. 2000 ในช่วงสิบปีนั้นคนอเมริกันหันมานับถือพระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้นถึง 170%

สำหรับประเทศไทยนั้น ถือว่าเป็นประเทศที่พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมากที่สุดประเทศหนึ่ง ในแต่ละปีจะมีชาวต่างชาติจำนวนมากเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย จะมีนักท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยที่สนใจในหลักธรรมพระพุทธศาสนา ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้

ต่างมีความคาดหวังว่าบรรดาวัดวาอารามต่างๆ จะให้ความรู้และความเข้าใจในหลักธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้าได้ โดยข้อเท็จจริงแล้วพบว่าสถาบันเหล่านี้ไม่สามารถจัดการศึกษา พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพแก่ชาวต่างชาติได้ จึงได้มีสถาบันระดับอุดมศึกษาของสงฆ์จำนวน 2 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) วิทยาเขตเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (มมร.) วิทยาเขตล้านนา ได้เล็งเห็นความสำคัญในปัญหานี้ จึงได้จัดให้มีโครงการสนทนธรรมกับพระ หรือในชื่อภาษาอังกฤษเรียกว่า **MONK CHAT** และโครงการนี้ได้มีการจัดตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2542 (Phra Saneh Dhammavaro, 2552) ที่ มจร. วิทยาเขตเชียงใหม่ วัดสวนดอก โดยพระปลัด ดร.เสนห์ ธมมวโร ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มจร. วิทยาเขตเชียงใหม่ ในเวลาต่อมา ได้มีการนำรูปแบบโครงการนี้ไปใช้ที่วัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร, วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร, วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร, วัดผ้าขาว และวัดศรีสุพรรณ เป็นต้น จนกลายเป็นรูปแบบการเผยแผ่พุทธศาสนาให้กับชาวต่างประเทศซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัวในการผสมผสานสองวัฒนธรรมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างพระสงฆ์กับชาวต่างชาติได้อย่างลงตัว

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า โครงการ MONK CHAT ของสถาบันทั้งสองแห่ง(มจร. และ มมร.) มีความเป็นมาและมีวิธีการบริหารจัดการอย่างไร มีรูปแบบ วิธีการ และพัฒนาการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างไร ประสบความสำเร็จและมีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำการสืบค้นข้อมูล เพื่อดำเนินการศึกษาวិจัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษากำเนิดและพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับชาวต่างชาติของพระสงฆ์ในโครงการ MONK CHAT เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับชาวต่างชาติของพระสงฆ์ในโครงการ MONK CHAT เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งขอบเขตในการวิจัยจะเน้นการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และวิจัยภาคสนาม

(Field Research) ควบคู่กันไป ซึ่งมีขอบเขตการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้มีขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมเรื่องการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามพระไตรปิฎก กำหนดรูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับชาวต่างชาติของพระสงฆ์ในโครงการ MONK CHAT รวมทั้งการวิเคราะห์รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับชาวต่างชาติใน เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

2. ขอบเขตด้านเอกสาร

ก.) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 คัมภีร์อรรถกถา ฎีกา เป็นต้น

ข.) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ งานเขียนของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา และนักวิชาการสาขาอื่น ที่เกี่ยวข้องด้วยเรื่องการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามพระไตรปิฎก เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามพระไตรปิฎก เป็นต้น

3. ขอบเขตด้านประชากร

งานวิจัยนี้ใช้กรณีศึกษาพระสงฆ์และนักท่องเที่ยวยุวชนต่างชาติ ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ในโครงการ MONK CHAT โดยแยกเป็น มจร. วัดสวนดอก (พระสงฆ์ 10 รูป เก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 10-24 ม.ค. 2559 ชาวต่างชาติ 10 คน เก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 8-9 ธ.ค. 2558) และที่ มมร. วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร (พระสงฆ์ 10 รูป และชาวต่างชาติ 10 คน เก็บข้อมูลเมื่อวันที่ 2-16 ก.พ. 2559)

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

ทำการวิจัยในพื้นที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) ในวัดสวนดอก และ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (มมร.) ในวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร อ.เมือง จ.เชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้จะเริ่มจากการศึกษาเนื้อหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากนั้นจึงสร้างเครื่องมือเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม คือแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต และดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการประสานงานกับมหาวิทยาลัยทั้งสองแห่ง (มจร. และ มมร.) เพื่อขอสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยจะทำการสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมด้วยการเข้าร่วมสนทนาร่วมกับพระสงฆ์และชาวต่างชาติ และบันทึกผลในแบบสังเกต

เมื่อได้ข้อมูลภาคสนามแล้วก็จะทำวิเคราะห์ สรุปหาคำตอบจากแบบสัมภาษณ์ โดยเทียบกับชุดข้อเท็จจริงของคำตอบ และประเมินระดับความรู้ความเข้าใจ ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกต

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง MONK CHAT: รูปแบบการเผยแผ่กับชาวต่างชาติของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยขอสรุปโดยสังเขปดังต่อไปนี้

ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเมื่อครั้งพุทธกาลนั้น พระพุทธองค์มีวิธีสร้างความศรัทธาให้บังเกิดแก่ผู้ฟังหรือกลุ่มเป้าหมาย ด้วยรูปแบบ เทคนิควิธีการที่หลากหลาย ตามที่มีปรากฏในพระไตรปิฎก เมื่อได้นำเอาวิธีการทั้งหลายเหล่านั้นมาใช้แล้ว มักจะได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย นั่นก็คือ ผู้ฟังได้บรรลุผลานิพพานบ้าง ได้ดวงตาเห็นธรรมบ้าง เข้าถึงพระรัตนตรัยบ้าง หรือแสดงตนเป็นพุทธมามกะบ้าง แล้วแต่อินทรีย์บารมีของแต่ละบุคคล

การเผยแผ่พระพุทธศาสนานับแต่อดีตครั้งพุทธกาลมาจนถึงปัจจุบัน ได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคสมัย เริ่มจากในครั้งพุทธกาลที่ใช้วิธีมุขปาฐะ เป็นวิธีบอกต่อกันด้วยปากต่อปาก โดยพระพุทธองค์และเหล่าพุทธสาวก ในเวลาต่อมาใช้วิธีการหลักฐานพระธรรมคำสั่งสอนลงบนผนังถ้ำ จารึกลงใบลาน พิมพ์พระไตรปิฎกเป็นหนังสือ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ จากนั้นพอมายุคปัจจุบัน มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศผ่านระบบอินเทอร์เน็ต การนำข้อมูลพระไตรปิฎกบันทึกลงในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการนำข้อมูลหลักธรรมคำสอนพระพุทธองค์ไปเผยแพร่ในเว็บไซต์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาอย่างทั่วถึง

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า นับแต่อดีตจวบจนถึงปัจจุบัน เชียงใหม่ดำรงความเป็นศูนย์กลางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่สำคัญยิ่ง อีกทั้งมีศักยภาพสูงในฐานะเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ เป็นเมืองแห่งศาสนาและศิลปวัฒนธรรม มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ที่มีชื่อเสียงไม่เพียงแต่ในประเทศ แต่เป็นที่รู้จักกันไปทั่วโลก ในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวนมากเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมที่เป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ ตลอดจนวัดในตัวเมืองเชียงใหม่ ซึ่งนักท่องเที่ยวบางกลุ่มที่มาเยี่ยมชม ต่างก็มีความคาดหวังว่าบรรดาวิถาวารามเหล่านี้ จะให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและหลักธรรมคำ

สอนของพระพุทธศาสนาได้ แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วสถาบันเหล่านี้ไม่สามารถจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพแก่ชาวต่างชาติได้ ในช่วงเวลานั้นเองมีสถาบันอุดมศึกษาของพระสงฆ์ในจังหวัดเชียงใหม่ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) วิทยาเขตเชียงใหม่ ซึ่งตั้งอยู่ในวัดสวนดอก ได้เห็นปัญหาและมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา จึงเป็นจุดกำเนิดของโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชาวต่างชาติ หรือเป็นที่รู้จักในชื่อภาษาอังกฤษว่าโครงการ **MONK CHAT** (สนทนาธรรมกับพระ)

ดังนั้นโครงการ MONK CHAT มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ จึงได้ถูกจัดตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2542 โดยการริเริ่มของพระปลัด ดร.เสน่ห์ ธรรมวโร (ปัจจุบัน พ.ศ. 2559 ดำรงสมณศักดิ์เป็นพระครูประวิตรวรานยุต ในตำแหน่งผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่) ร่วมกับอาจารย์เดวิด จอห์น เฟเยอร์ (Dewis John Flyer) เป็นการให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาแบบธัมมสากัจฉา คือการตั้งประเด็นหัวข้อถามตอบโดยชาวต่างชาติและพระนิสิตเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวของพระพุทธศาสนาตลอดจนถึงขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมไทย วิถีชีวิตของพระสงฆ์สามเณร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำสมาธิภาวนาฝึกหัดปฏิบัติขัดเกลาจิตใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวตะวันตกให้ความสนใจใฝ่ศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยได้จัดตั้งองค์กรเพื่อบริหารจัดการกิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก ด้วยการสนับสนุนในด้านสถานที่ บุคลากรและงบประมาณจาก มหาวิทยาลัย จึงทำให้มีรูปแบบหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอยู่ 3 รูปแบบคือ การสนทนาถามตอบ การบรรยายและการตอบคำถาม และการอบรมวิปัสสนากรรมฐาน

ในเวลาต่อมา โครงการ MONK CHAT มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงได้ถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2546 จากแนวคิดของศาสตราจารย์เกียรติคุณ แสง จันทร์งาม ที่ต้องการจะเปิดเวทีให้พระนักศึกษากลุ่มหนึ่งที่ต้องการจะฝึกภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรมไทย และเรื่องทั่วไป โครงการนี้เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ 2 แห่งได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ในเบื้องต้นศาสตราจารย์เกียรติคุณ แสง จันทร์งาม ได้นำเอารูปแบบโครงการ MONK CHAT (สนทนาธรรมกับพระ) จาก มจร. มาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของมจร. ด้วยข้อจำกัดในด้านสถานที่ บุคลากรและงบประมาณ จึงทำให้มีรูปแบบหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นแบบการสนทนาถามตอบ

ผลการวิจัยพบว่าโครงการ MONK CHAT ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ถือได้ว่าเป็นหน่วยงานประสบความสำเร็จอย่างสูง ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกแก่ชาวต่างชาติ โดยมีผลสัมฤทธิ์การประเมินความรู้และเข้าใจในพระพุทธศาสนาของกลุ่มตัวอย่างชาวต่างชาติที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการ MONK CHAT อยู่ใน ระดับดีมาก (มจร. 96 % ระดับดีมาก และ มมร. 92 % ระดับดีมาก) และมีชาวต่างชาติเข้าร่วมโครงการทั้งหมดประมาณ 5,019 คน (แยกเป็น มจร. 3,367 คน และ มมร. 1,652 คน จากข้อมูลในปี 2559) นอกจากนี้แล้วโครงการ MONK CHAT ยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างมาก โดยมีรูปแบบการเผยแผ่ที่เน้นการสนทนาเนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับปรัชญา แนวคิด วิถีการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตประจำวัน ระบบคำสอน รวมทั้งพิธีการความเชื่อต่างๆ เช่น ทำให้ประเทศชาติมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว เป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการสำหรับนักวิจัยด้านการศึกษาได้เสริมสร้างให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนา ได้เผยแผ่หลักพุทธธรรมที่ถูกต้องแก่ชาวต่างชาติ และได้ช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ที่ประสบปัญหาทางด้านจิตวิญญาณ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- แก้ว ชิตตะขบ. (3553). **ประวัติความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2524). **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในเอเชียอาคเนย์**. กรุงเทพมหานคร: อภิธรรมมูลนิธิ มหาวิทยาลัย.
- ชูศักดิ์ ทิพย์เกษรและคณะ. (2440). **พระพุทธเจ้าสอนอะไร**. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ศ. (2553). **เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: ศรีอนันต์การพิมพ์.
- พระครูโสภณกวีวิวัฒน์. (2552). **สมโภชพระวิหารหลวง วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่: นันทพันธ์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). **พุทธวิธีในการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์สวย จำกัด.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). **พระไตรปิฎกภาษาบาลี**. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย**. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2538). **อรรถกถาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.